

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/15880

GK23

Sayı : B.13.SGB.0.13.00.00-610- 2437
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/15880)

22-11-2010

55197

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/10/2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-25738 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Mehmet SEVİGEN'e ait 7/15880 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmaktadır. Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK : 1 yazı

İnönü Bulvarı No:42 Emek 06520 Ankara
Tel : 0312 212 20 72 – Faks : 0312 215 18 00
www.cs.gb.gov.tr

İrtibat : G.KODAL Araştırmacı
Tel : 296 64 36
e-mail : gkodal@cs.gb.gov.tr

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ MEHMET SEVİGEN'İN 7/15880 ESAS NO'LU
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Mevzuatımızda 15 yaşını tamamlamış ancak 18 yaşını tamamlamamış işçi genç işçi, 14 yaşını bitirmiş ancak 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamış işçi, çocuk işçi olarak tanımlanmaktadır. Kazada vefat eden Ömer Çetin, 01/01/1988 doğumlu olup çocuk ve genç işçi sayılmamaktadır.

İş Teftişi Faaliyet Raporundan elde edilen verilere göre, 19/10/2010 tarihi itibarıyla, 2010 yılında inşaat işkolunda yapılan denetimler sırasında yapılan tespitlerde genç işçi sayısı 902, çocuk işçi sayısı 814 ve çırak sayısı ise 2'dir.

Ülkemizde özellikle ölümlü iş kazalarının en sık görüldüğü iş kolu olan inşaat sektöründe çalışanların ilgili iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı, uygulamaları ve karşılaşılabilecek muhtemel riskler konusunda bilinçlenmelerini sağlayarak; iş kazası sayısını ve kaza sonucunda meydana gelen maddi ve manevi zararları azaltmak, çalışanların meslek hastalıklarından korunmalarını sağlamak dolayısıyla sektördeki mevcut iş sağlığı ve güvenliği durumunu iyileştirmek Bakanlığımızın temel amaçlarından biridir. Bakanlığımız İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından bu kapsamda gerek mevzuat yönünden gerekse uygulamaya yönelik bir çok faaliyet gerçekleştirilmektedir.

Yürürlükteki mevzuat açısından değerlendirildiğinde Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü 12/09/1974 tarihli ve 15004 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup bu Tüzükte oldukça kapsamlı ve detaylı düzenlemeler yer almaktadır. AB müktesebatı uyum çalışmaları kapsamında hazırlanarak 23/12/2003 tarihli ve 25434 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliğinde ise yükümlülükler, risk değerlendirmesine dayalı, önleyici yaklaşımı esas alan, daha sistematik ve inşaat öncesinden başlayarak ele alınmıştır.

İnşaat sektöründe, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı hakkında bilgi eksikliği nedeni ile yasal ve teknik önlemlerin etkin bir şekilde uygulanamaması, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kültürü ve eğitimi açısından eksiklikleri, hatalı ve eksik malzeme kullanımı, organizasyonel hatalar, kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanılmaması veya hatalı kişisel koruyucu donanım kullanımı gibi birçok sorun bulunmaktadır.

Mevzuat çalışmalarının yanı sıra, 2006 yılında Bakanlığımız, İNTES ve YOL-İŞ sendikalarının işbirliği ile "Güvenliği Birlikte İnşa Edelim" sloganıyla "İnşaatlarda İş Sağlığı ve Güvenliği Kampanyası" yürütülmüştür.

Sektörde yaşanan iş sağlığı ve güvenliği problemlerine karşı toplumsal duyarlılığı oluşturmak ve bu alanda çalışanları bilgilendirmek amacıyla tasarlanan kampanya kapsamında toplam 10 ilde işverenler, işçiler, iş sağlığı ve güvenliği profesyonelleri (İş Güvenliği Uzmanları, İşyeri Hekimleri, v.s.), işveren sendikaları ve işçi sendikalarından yaklaşık 2000 kişinin katılımıyla seminerler düzenlenmiş ayrıca özellikle küçük ve orta ölçekli işyerlerine yönelik olarak 1 el kitabı, 1 tanıtım afişi, 1 tanıtım broşürü, 3 bilgilendirme afişi, 4 bilgilendirme broşürü hazırlanarak 10 ilde düzenlenen bilinçlendirme seminerlerinde bu dokümanlar sosyal taraflara dağıtılmıştır.

Diğer yandan Bakanlığımızca yürütülen projelerde öncelik iş kazası ve meslek hastalıklarının daha çok görüldüğü sektörlerle verilmekte olup bu doğrultuda Avrupa Birliği ile sürdürülen işbirliği çerçevesinde, 2007 yılı Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında, Bakanlığımız tarafından hazırlanan "Türkiye'de İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Koşullarının İyileştirilmesi Projesi" AB Komisyonunca kabul edilmiştir. Proje kapsamında Türkiye'deki özellikle maden, inşaat ve metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği açısından çalışma koşullarının iyileştirilmesi, İSG kayıt sisteminin yapılandırılması, tanıtım ve eğitim faaliyetleri ile toplumsal bilincin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Bakanlığımız inşaat sektörünün iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunlarını en üst düzeyde ele almışlardır. Her iki kurumun Sayın Bakanlarının talimatları doğrultusunda yapılan teknik çalışma sonucu "inşaat sektöründe, önleyici yaklaşıma dayalı denetim ve gözetim hizmetlerinin yaygınlaştırılması için yapı denetim kuruluşlarında çalışan yapı denetçileri ve kontrol elemanlarına verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile işverenler ve çalışanların sorumlulukları konusunda bilinçlendirilmeleri sağlanarak sektördeki çalışma koşullarının iyileştirilmesini" amaçlayan bir protokol hazırlanmıştır.

Protokol kapsamında 2010 yılı sonuna kadar yaklaşık 5.400, 2011 yılında ise 14.000 yapı denetçisi ve kontrol elemanın iş sağlığı ve güvenliği alanında eğitilmesi planlanmıştır.

Sonuç olarak, Bakanlığımız sosyal taraflar ve ilgili kurum/kuruluşlar bir araya gelerek öncelikli müdahale alanlarını belirlemek ve bu alanlara yönelik çalışmalarını artan bir ivmeyle sürdürme kararlılığındadır.

4857 sayılı İş Kanununun 91-97 maddeleri gereği, bu Kanun kapsamında yer alan işyerlerinin denetimi Bakanlığımız iş müfettişleri tarafından her yıl hazırlanarak Bakan Onayı ile uygulamaya konulan aylık teftiş programları uyarınca işin yürütümü ile iş sağlığı ve güvenliği açısından denetlenmektedir. Gerek programlı gerek program dışı yapılan denetimlerde amaç, işverenlerin yukarıda bahsi geçen İş Kanununun 77 nci maddesinde ve sair iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında belirtilen hususları yerine getirip getirmediğinin tespiti ile mevzuata aykırılık halinde gerekli yaptırımların ve tedbirlerin (idari para cezası, işin durdurulması veya işyerinin kapatılması) uygulanmasıdır.

Ayrıca gerekli sağlık ve güvenlik tedbirlerinin alınmasını sağlamak, işyerlerindeki ortak genel problemleri belirlemek ve tüm ilgili tarafların da katılımıyla bu sorunlara çözüm önerileri ve tedbirleri ortaya koymak ve sektör ile ilgili veri toplamak amacıyla projelendirilmiş teftişler yapılmaktadır. Projelendirilmiş teftişlerde, iş kazalarının veya meslek hastalıklarının yoğun olduğu sektörler öncelikli olarak ele alınmaktadır.

Ayrıca, bu çerçevede işyeri çalışma ortamı ve şartlarından kaynaklanan; mesleki risklerin önlenmesine, sağlık ve güvenliğin korunmasına, risk ve kaza faktörlerinin ortadan kaldırılmasına, iş ilişkilerinin iyileştirilmesine, iş sağlığı ve güvenliği ile iş ilişkileri konusunda işveren ve işçilerin bilgilendirilmesine, yaş, cinsiyet ve özel durumları sebebi ile özel olarak korunması gereken kişilerin korunması ve çalışma şartlarının iyileştirilmesine, güvenlik kültürü ve sosyal sorumluluk konusunda bilinç oluşturulmasına, katkı sağlayacak hedeflere yönelik olarak "Risk Esaslı", "İşkolu/Sektör Esaslı" ve "Alan Esaslı" projelendirilmiş teftişler başlatılmıştır.

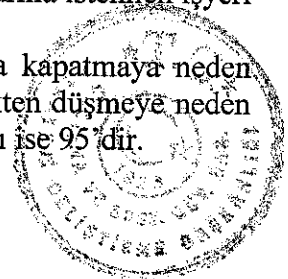
İnşaat işkolunda ölümle sonuçlanan iş kazalarının tüm sektörler arasındaki önemi nedeniyle, 2010 yılında yapı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği koşullarının iyileştirilmesi için, inşaatın ve inşaatla meydana gelen iş kazalarının yoğun olduğu kentlerde, özellikle yüksek risk taşıyan "yüksekten düşmenin engellenmesi" konusundaki tedbirlere odaklanılması uygun görülmüştür. Bu çerçevede, yapı işyerlerinde yapılan teftişlerde özellikle konuyla ilgili tedbirlerin alınması sağlanmakta ve çalışanlar için yakın hayati tehlike bulunduğu tespit edilen işyerlerinde bu tehlikeler giderilinceye kadar kapatma veya durdurma işlemi uygulanmaktadır.

2010 yılında halen devam etmekte olan "Yapı İşyerlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Projesi Denetimi" kapsamında elde edilen veriler aşağıda belirtilmiştir.

18/10/2010 tarihi itibarıyla 2010 yılı içerisinde, 368 inşaat işyerinde denetim yapılmış olup toplam 1.060.332,68 TL idari para cezası uygulanmıştır.

08/10/2010 tarihi itibarıyla kapatma istenen işyeri sayısı 143, durdurma istenilen işyeri sayısı 3'dür.

İşi durdurulan veya işyeri kapatılan işverenlerin, durdurma veya kapatmaya neden olan hususları giderdiklerini bildirmesi üzerine yapılan teftişlerde, yüksekte düşmeye neden olabilecek yeni noksan hususlar bulunmaması nedeniyle açılan işyeri sayısı ise 95'dir.

2008 yılı Sosyal Güvenlik Kurumu istatistiklerine göre toplam 1.170.248 işyerinin yüzde 13'ü (148.635) inşaat sektöründe faaliyet göstermekte, toplam 8.802.989 çalışanın ise yüzde 14'ü (1.238.888) inşaat sektöründe çalışmaktadır.

2008 yılında toplam 72.963 iş kazası meydana gelmiş olup iş kazalarında ilk üç sırada metal, maden ve makine sektörünün ardından yüzde 8 (5.574) ile inşaat sektörü gelmektedir. Toplamda 865 ölümlü iş kazasının yüzde 34'ü (297) inşaat sektöründe meydana gelmiş olup ölümlü kazalar arasında birinci sırada yer almaktadır.

Ayrıca 2008 yılında toplamda 1.694 sürekli iş göremezlik vakasından yüzde 22'si (377) inşaat sektöründe meydana gelmiştir.

Bakanlığımızca yapılan denetimlere ait istatistiki veriler her yıl "İş Teftişi Faaliyet Raporu" adı altında derlenmekte, işyerlerinin sosyal güvenlik ile ilgili denetimleri ise ayrıca Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere adı geçen Ömer Çetin çocuk ya da genç işçi statüsünde bulunmamaktadır. Ancak, çocuk işçiliği ile ilgili olarak Bakanlığımızın çalışmaları bulunmaktadır. 81 sayılı "Sanayi ve Ticarete İş Denetimi Sözleşmesi"nin 3 üncü maddesinde iş teftiş sisteminin başlıca işlevleri sayılırken, çocuk işçiliği ile iş teftişi arasında açık bir ilişki kurularak "İş teftişi, çalışma saatleri, ücretler, güvenlik, sağlık ve esenlik, çocukların ve gençlerin çalışma durumları ve ilgili diğer başlıklardan oluşan bir dizi temel işlevi kapsamalıdır." denilmektedir. Bu maddeden hareketle, çocuk işçiliğinin önlenmesi, tüm dünyada iş teftişinin öncelikleri arasında olduğu gibi Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığının da öncelikleri arasındadır.

Bakanlığımız Uluslararası Çalışma Örgütü'nün "Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (ILO/IPEC)" kapsamında yürüttüğü projelerde, sorunu bütün yönleriyle ele alarak sorunların çözümünde tarafların katılımını sağlamaya, kurumlar arası işbirliğini geliştirmeye ve tarafların eğitimine dayanan bir denetim politikası benimsemiştir.

1993 yılından beri devam etmekte olan proje çalışmaları kapsamında İzmir'de "Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi Projesi", Ankara, İzmir, Bursa-İnegöl'de "Mobilya Sektöründe Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Sona Erdirilmesi Projesi" çalışmaları tamamlanmış olup halen "Ankara Ostim Sanayi Sitesinde Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi, Çırak ve Genç İşçilerinin Çalışma Koşul ve Ortamlarının İyileştirilmesi Projesi" çalışmaları (Oto Tamir Atölyeleri Örneği) devam etmektedir.

Gerek tamamlanmış, gerekse de devam etmekte olan söz konusu projeler kapsamında, kurumlar arası işbirliği (Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Temsilciliği, Valilik, Belediye, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu, Hastaneler, meslek örgütleri vb.) ile Sosyal Destek Merkezleri kurularak, çalışan çocukların eğitim imkanlarından faydalanmaları için, sanayi sitelerinde sınıflar açılarak eğitim çalışmaları yapılmakta, çocukların çalışma hayatından çekilerek eğitime yönlendirilmeleri amacıyla aileler ziyaret edilerek ikna edilmekte, aileler, işverenler, kardeşler için eğitim programları düzenlenmekte, merkeze devam eden çocukların ve okul çağındaki kardeşlerinin eğitim (kitap, defter, kırtasiye, önlük, ayakkabı vb.), beslenme ve yol masrafları projeden karşılanmakta, çocukların kardeşlerinin de eğitime yönlendirilmeleri ve çocukların sosyal psikolojik rehabilitasyonları sağlanmakta, sağlık kontrolleri yapılmakta, ailelerin gelirlerini artırmaya yönelik faaliyetler sürdürülmekte (el sanatları kursları, özürlü ve eski hükümlü aile bireylerinin işe yerleştirilmesi, istihdam garantili meslek kursları vb.), kamuoyu duyarlılığını artırmaya yönelik faaliyetler (broşür, afiş, el ilanları vb) çalışmaları yapılmaktadır.

Ömer Çetin'in, 24/08/2010 tarihinde çalıştığı inşaatta yüksekten düşme sonucu vefatıyla ilgili haberin basında yer alması üzerine 26/08/2010 tarihinde Bakanlığımız iş müfettişleri derhal inceleme ile görevlendirilmiş ve iş kazasının "Pi Yapı San. Tur. ve Dış Tic. Ltd.Şti." unvanlı işveren tarafından Ataşehir/İstanbul'da yapımı sürdürülen "Rotary Lisesi İnşaatının Kaba Yapı İşleri" unvanlı işyerinde meydana geldiği tespit edilerek anılan

işyerinde yapılan incelemede kazaya neden olan hususlar mevzuat açısından değerlendirilmiş, ayrıca kusurlular ve kusur oranları belirlenmiştir.

Bu kazanın incelenmesi ile birlikte işyerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden "Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği 2010 Yılı Teftiş Projesi Uygulamaları/İNŞ2010-1" kapsamında ayrıca bir teftiş daha yapılmıştır. Yapılan bu teftişe ilişkin olarak düzenlenen 27/08/2010 tarihli İnceleme Raporunda;

Yüksekten düşme riskine karşı yeterli önlemlerin alınmaksızın çalışma yapıldığı, işçilerin hayati tehlikeleri olduğu ve dolayısıyla "*İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Yönetmelik*"in 17 nci maddesine göre işlem yapılarak işyerinde çalışanların hayatı için tehlikeli olan hususların işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararının alınmasına kadar geçecek süre beklenmeden tedbir alınmasını gerektirecek nitelikte olması sebebiyle konunun mülki amire bildirilmesi ve mülki amirin emriyle güvenlik kuvvetlerince tehlikeyi giderecek tedbirlerin alınmasının ve işyerinin kapatılmasının uygun olacağı belirtilmiştir.

Söz konusu Rapor üzerine işyeri kapatılmış, daha sonra kapatılmaya neden olan hususların giderildiğinin işverenlikçe bildirilmesi üzerine 03/09/2010 tarihinde yapılan diğer incelemeye ilişkin olarak düzenlenen 06/09/2010 tarihli raporda, noksanlıkların giderildiği belirtilerek yüksekten düşmeye neden olabilecek yeni noksan hususları bulunmayan işyerinin açılması önerilmiştir.

2684 Sayılı Kanun ile bu Kanuna dayanılarak çıkartılan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Parasız Yatılılık, Burs ve Sosyal Yardımlar Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine göre ilköğretim 6 ncı sınıfından başlayarak ortaöğretimlerini tamamlayıncaya kadar bu sınıflarda resmi okullarda öğrenim göreceklere, merkezi sistemle yapılan sınav sonucu tercihlerine göre sınavı kazandıkları takdirde, bursluluk yardımı ya da parasız yatılılıktan yararlanabilme imkanları bulunmaktadır.

Ayrıca, doğal afetler sebebiyle korunmaya muhtaç duruma düşen ailelerin çocukları yine aynı Yönetmeliğin 17 nci maddesine göre sınavsız olarak ortaöğretim kurumlarına parasız yatılı olarak öncelikle yerleştirilme imkanları mevcuttur.

Bu kız çocukları ilköğretimde ise aynı şekilde sınavsız ve koşulsuz olarak yatılı ilköğretim bölge okullarında korunmaya alınmaktadır. Ayrıca yatılı öğrencilere, eğitimlerini gerektiren giyecek, harçlık ve benzeri yardımlarlarda yapılmaktadır.

Maddi durumu yetersiz olan ailelere yönelik çeşitli proje ve kampanyalar yapılarak aile ve öğrenciler (başta kız çocukları olmak üzere) madden desteklenmekte ve uygun barınma ortamı temin edilerek öğrenimlerini sürdürmelerine imkan tanınmaktadır.

Ağrı Valiliğinden alınan konuya ilişkin bilgiden Tutak İlçesi Daldalık Köyü'nde ikamet eden ve inşatta çalışırken düşerek hayatını kaybeden Ömer Çetin'in kız kardeşlerinden birisinin ilköğretim okulunu bitirdiği ve öğrenimine devam etmediği, diğer kardeşinin ise Tutak İlçesi 14 Nisan İlköğretim Okulu 8 inci sınıf öğrencisi olduğu ve öğrenimine devam ettiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca, Ömer Çetin'in geçirmiş olduğu iş kazası sonucu vefatı ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca inceleme başlatılmış olup inceleme sonucu gereği yapılacaktır.

